

NATUURONDERZOEK KOESTRAAT / PAPENSTRAAT, HILVARENBEEK

Huismus, gierzwaluw en vleermuizen

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Contactpersoon: Dhr. T. Kroon
Adres: Postbus 2674
3800 GE Amersfoort
Tel: 06 8345 3185
E-mail: tkroon@avecodebondt.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch
Adres: Postbus 38, 2910 AA
Nieuwerkerk a/d IJssel
Bezoekadres: 's-Gravenweg 318-D, 2911 BK
Nieuwerkerk a/d IJssel
Tel: 0180 322840
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Auteur: Ing. J. Koorevaar
Kwaliteitscontrole: Ing. S. van Lieshout

Projectcode: AVVL1608
Status: Definitief
Datum: 7-11-2016

Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt volgens de kwaliteitsnormen van het Netwerk Groene Bureaus. Dit netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. De deskundigen werkende bij Adviesbureau E.C.O. Logisch voldoen hierdoor aan de volgens het Ministerie van Economische Zaken gestelde eisen.

Adviesbureau E.C.O. Logisch is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding en doel	3
1.2	Wettelijk kader	3
2	Onderzoeksmethodiek	4
2.1	Vleermuizen	4
2.1.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	4
2.1.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	4
2.1.3	Winterverblijfplaatsen	4
2.1.4	Vliegroutes en foerageergebieden.....	4
2.2	broedvogels	4
2.2.1	Huismus.....	4
2.2.2	Gierzwaluw.....	5
2.3	Overzicht inventarisaties.....	5
3	Resultaten	5
3.1	Vleermuizen	5
3.1.1	Zomer- en kraamverblijfplaatsen	5
3.1.2	Paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen	5
3.1.3	Winterverblijfplaatsen	5
3.1.4	Vliegroutes en foerageergebieden.....	5
3.2	Broedvogels.....	6
3.2.1	Huismus.....	6
3.2.2	Gierzwaluw.....	6
3.3	Belang projectgebied	6
4	Conclusie en aanbevelingen	6
4.1	Conclusie	6
4.2	Aanbevelingen t.o.v. de Flora- en faunawet.....	7

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

Men is voornemens bebouwing aan de Koestraat / Papestraat te Hilvarenbeek te slopen. Aansluitend aan de sloop wordt in het projectgebied nieuwbouw gerealiseerd. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

In opdracht van Aveco De Bondt is een aanvullend onderzoek naar de gierzwaluw, huismus en vleermuizen uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door deze soort(groep)en. Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek naar de gierzwaluw, huismus en vleermuizen en aanbevelingen ten opzichte van de Flora- en faunawet.

1.2 WETTELIJK KADER

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen zijn middels tabel 3 van de Flora- en faunawet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn beschermd. Daarnaast zijn alle vogels van nature in het wild voorkomen op het grondgebied van de Europese Unie zijn beschermd middels de Flora- en faunawet. Dit houdt in dat een ontheffing vereist is op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet, wanneer er sprake is van een overtreding op de verbodsbepalingen uit artikel 9, 10 en 11 van de Flora- en faunawet.

Vleermuizen en de Flora- en faunawet

Op grond van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om voortplantingsplaatsen of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde diersoorten te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren. Voor vleermuizen wordt er onderscheid gemaakt tussen zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en kraamkolonies. Deze verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in gebouwen of in bomen.

Daarnaast worden migratie- en vliegroutes en foerageergebieden, die essentieel zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een lokale populatie vleermuizen, onder artikel 11 van de Flora- en faunawet beschermd.

Vogels en de Flora- en Faunawet

Alle vogels die van nature in het wild voorkomen op het grondgebied van de Europese Unie zijn beschermd middels de Flora- en faunawet. Daarbij zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van kwetsbare soorten die in Nederland voorkomen jaarrond beschermd. Er zijn in totaal 5 categorieën. De nesten van soorten uit categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. Voor categorie 5 geldt dat de nesten alleen beschermd zijn in het broedseizoen, maar dat inventarisatie wel gewenst is.

Naast de 5 categorieën is ook de Zorgplicht een onderdeel van de Flora- en faunawet. De Zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dat betekent dat negatieve handelingen niet uitgevoerd mogen worden. Als bepaalde handelingen uitgevoerd moeten worden, dienen er maatregelen te worden genomen om nadelige gevolgen te beperken. Elk broedgeval, ook buiten het broedseizoen, is beschermd en mag niet worden verstoord of vernietigd.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 VLEERMUIZEN

Onderzoek naar vleermuizen is te verdelen in het inventariseren van zomer- en kraamverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen, winterverblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Per mogelijke functie is er onderzoek verricht conform het Vleermuisprotocol 2013¹.

De inventarisaties met betrekking tot vleermuizen zijn met behulp van een zogenaamde batdetector uitgevoerd. Adviesbureau E.C.O. Logisch werkt standaard met de Petersson D240X of een vergelijkbare detector. Dit apparaat vangt de ultrasone geluiden van vleermuizen op en maakt deze hoorbaar voor het menselijk gehoor. Daarnaast biedt het apparaat de mogelijkheid geluiden op te nemen voor analyse achteraf. Enkele soorten zijn namelijk zeer moeilijk te determineren in het veld en vereisen een controle met behulp van analyse-software.

In paragraaf 2.3 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde inventarisaties en de weersomstandigheden. De toegepaste methodiek wordt hier per functie nader toegelicht.

2.1.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

In de periode 15 mei - 15 juli is het projectgebied onderzocht op de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen. Deze inventarisatie bestaat uit drie rondes, waarvan er één in de vroege ochtend vanaf circa twee uur voor zonsopkomst is uitgevoerd. De overige twee rondes hebben 's avonds plaatsgevonden vanaf zonsondergang.

2.1.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN EN ZWERMPLAATSEN

In de periode 15 augustus - 15 september zijn twee inventarisaties van twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. De inventarisaties zijn afgestemd op zwermgedrag van de te verwachten soorten, de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

2.1.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Ten behoeve van het onderzoek naar winterverblijfplaatsen van vleermuizen is er tijdens de inventarisaties in het paarseizoen aandacht besteed aan het middernachtzwermen van vleermuizen bij potentiële winterverblijven.

2.1.4 Vliegroutes en foerageergebieden

De inventarisaties naar vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn simultaan met de overige vleermuisinventarisaties uitgevoerd. Hierbij zijn de aanwezige vliegroutes en/of foerageergebieden op kaart ingetekend.

2.2 BROEDVOGELS

Het inventariseren van broedvogels is gericht op de huismus en de gierzwaluw. Per soort is de gebruikte onderzoeksmethode omschreven. In paragraaf 2.3 is een overzicht van de inventarisaties weergegeven.

2.2.1 HUISMUS

De aanwezigheid van broedlocaties van de huismus is onderzocht middels een inventarisatie welke gebaseerd is op de Soortenstandaard huismus². In de periode 1 april tot en met 15 mei zijn twee bezoeken van twee uur aan de onderzoekslocatie gebracht om broedlocaties van de huismus in het projectgebied vast te stellen dan wel uit te sluiten. De bezoeken zijn vanaf minimaal één uur na zonsopkomst uitgevoerd met een minimale tussenperiode van 10 dagen.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. Vleermuisprotocol 2013, 27 maart 2013

² Rijksdienst voor ondernemend Nederland, 2015, Soortenstandaard huismus, Ministerie van Economische Zaken.

2.2.2 GIERZWALUW

De aanwezigheid van broedlocaties van de gierzwaluw is onderzocht middels een inventarisatie welke gebaseerd is op de Soortenstandaard gierzwaluw³. In de periode 1 juni tot en met 15 juli zijn drie inventarisaties van twee uur uitgevoerd om broedlocaties van de gierzwaluw in het projectgebied aan te tonen dan wel uit te sluiten.

2.3 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van uitgevoerde inventarisaties. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. J. Koorevaar.

Tabel 1: Overzicht inventarisaties

Datum	Tijd	Hoofdgroep	Activiteit	Weersomstandigheden
13-04-2016	08:45 – 10:45	Broedvogels	Huismus	Half bewolkt, windkracht 2, 14 °C
24-04-2016	08:15 – 10:15	Broedvogels	Huismus	Half tot zwaar bewolkt, windkracht 3, 8 °C
04-06-2016	20:45 – 22:00	Broedvogels	Gierzwaluw	Half bewolkt, windkracht 2, 23 °C
04-06-2016	22:00 – 00:15	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Half bewolkt, windkracht 2, 15 °C
05-06-2016	03:15 – 05:30	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Licht bewolkt, windkracht 3, 15 °C
27-06-2016	21:00 – 22:00	Broedvogels	Gierzwaluw	Vrijwel geheel bewolkt, windkracht 2, 16 °C
07-07-2016	21:00 – 22:15	Broedvogels	Gierzwaluw	Geheel bewolkt, windkracht 2, 20 °C
07-07-2016	22:00 – 00:15	Vleermuizen	Zomer- en kraamverblijven	Geheel bewolkt, windkracht 2, 10 °C
22-08-2016	23:00 – 01:00	Vleermuizen	Paarverblijven en zwermplaatsen	Zwaar bewolkt, windkracht 3, 16 °C
14-09-2016	04:45 – 07:15	Vleermuizen	Paarverblijven en zwermplaatsen	Onbewolkt, windkracht 2, 17 °C

3 RESULTATEN

3.1 VLEERMUIZEN

Binnen het projectgebied zijn de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de laatvlieger waargenomen. Per onderzochte functie wordt het gebruik van het projectgebied nader toegelicht. In bijlage 1 zijn de resultaten van het onderzoek op kaart weergegeven. In bijlage 2 zijn foto's van de verblijfplaatsen opgenomen.

3.1.1 ZOMER- EN KRAAMVERBLIJFPLAATSEN

Binnen het projectgebied zijn een zomerverblijf van ten minste tien individuen van de gewone dwergvleermuis en een zomerverblijf van één individu van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Het zomerverblijf van het enkele individu bevindt zich in de vleermuiskast aan de gevel van de bebouwing aan de Papenstraat. Het zomerverblijf van de kolonie bevindt zich in de spouwmuur aan de noordzijde van het gebouw aan de Papenstraat.

3.1.2 PAARVERBLIJFPLAATSEN EN ZWERMPLAATSEN

Binnen het projectgebied is een paarverblijf van een gewone dwergvleermuis aangetroffen. Het betreft hetzelfde verblijf in de vleermuiskast aan de gevel van de Papenstraat dat als zomerverblijf wordt gebruikt. Daarnaast bevindt zich in het projectgebied een baltsterritorium van een tweede gewone dwergvleermuis. Hiervan is alleen baltsgedrag in vlucht waargenomen. Naar verwachting heeft deze een verblijfplaats ten zuiden van het projectgebied. Van de ruige dwergvleermuis is alleen baltsgedrag in vlucht waargenomen. Binding met het projectgebied is niet waargenomen.

3.1.3 WINTERVERBLIJFPLAATSEN

Middernachtzwermen van vleermuizen nabij potentiële winterverblijfplaatsen is niet waargenomen. De aanwezigheid van een massawinterverblijf kan hiermee worden uitgesloten. De aanwezige verblijfplaatsen kunnen echter wel door enkele individuen van de gewone dwergvleermuis worden gebruikt als winterverblijf.

3.1.4 Vliegroutes en foerageergebieden

De gewone dwergvleermuis en de laatvlieger zijn foeragerend in het projectgebied waargenomen. Van de gewone dwergvleermuis zijn maximaal drie en van de laatvlieger twee individuen tegelijk waargenomen.

³ Ministerie van EZ, 2011 Soortenstandaard Gierzwaluw

Langs de Papenstraat is een vliegroue aanwezig van de gewone dwergvleermuis. Deze wordt door de kolonie binnen het projectgebied gebruikt om foerageergebied ten zuiden van het projectgebied te bereiken. Van de laatvlieger is eenmaal een waarneming gedaan van twee kort na zonsondergang passerende individuen. Deze toonden geen binding met het projectgebied en hebben mogelijk een verblijfplaats ten zuiden van het projectgebied.

3.2 BROEDVOGELS

Binnen het projectgebied zijn broedgevallen van de huismus, gierzwaluw, kauw en de houtduif aangetroffen. Daarnaast kunnen broedgevallen van de groenling, koolmees, merel en de pimpelmees worden verwacht op basis van territoriaal gedrag. In bijlage 3 is een overzicht van nestlocaties op weergegeven. De nesten van de huismus en de gierzwaluw zijn in bijlage 4 weergegeven.

3.2.1 HUISMUS

Binnen het projectgebied zijn drie nesten van de huismus aanwezig. Deze bevinden zich op de zonnewering aan de bebouwing aan de Papenstraat. Naast nestgelegenheid biedt het projectgebied ook dekking, voedsel en stofbaden aan de huismus.

3.2.2 GIERZWALUW

Binnen het projectgebied zijn zes nesten van de gierzwaluw aangetroffen. Deze bevinden zich in de bebouwing aan de Papenstraat. Drie nesten bevinden zich onder de nokpan aan de zuidzijde van de bebouwing en één nest onder de nokpan aan de noordzijde van de bebouwing. Daarnaast zijn twee nesten aanwezig onder losse dakpannen op het dak, waarvan zich er één op een dakkapel bevindt. De vervallen nestkasten voor gierzwaluw aan de gymzaal zijn niet in gebruik als nestlocatie.

3.3 BELANG PROJECTGEBIED

Met de aanwezigheid van een kolonie van de gewone dwergvleermuis in een zomerverblijf en een zomer- en paarverblijf van de gewone dwergvleermuis is het projectgebied van groot belang voor de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Samen met het beschikbare foerageergebied buiten het projectgebied en de vliegroue langs de Papenstraat, is het projectgebied een essentieel onderdeel van het netwerk van de lokale populatie van de gewone dwergvleermuis.

Voor de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis is het projectgebied nauwelijks van belang. Het wordt slechts incidenteel gebruikt als foerageergebied en binding met het plangebied is niet waargenomen. Er zijn dan ook geen verblijfplaatsen van deze soorten aangetroffen.

Voor de gierzwaluw maakt het projectgebied met zes broedgevallen essentieel onderdeel uit van het netwerk van nestlocaties van de gierzwaluw in Hilvarenbeek. Het is voor deze soort dan ook van groot belang. Voor de huismus is het plangebied minder van belang voor de gunstige staat van instandhouding van de soort. In de bebouwing aan de overzijde van de Papenstraat zijn ook diverse broedgevallen waargenomen.

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

Binnen het projectgebied zijn verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Van de gewone dwergvleermuis zijn twee zomerverblijven en een paarverblijf in het projectgebied aanwezig. Daarnaast is in beperkte mate foerageergebied in het projectgebied en een vliegroue langs het projectgebied aanwezig, waardoor het projectgebied voor deze soort van groot belang is. De laatvlieger en de ruige dwergvleermuis hebben geen binding met het projectgebied.

In de bebouwing aan de Papenstraat zijn nesten aanwezig van de huismus en de gierzwaluw. Hiermee is het projectgebied van belang voor deze soorten.

4.2 AANBEVELINGEN T.O.V. DE FLORA- EN FAUNAWET

Wanneer verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en nesten van de huismus en de gierzwaluw verloren gaan of verstoord worden, dient hiervoor inzake artikel 75C van de Flora- en faunawet ontheffing aangevraagd te worden.

Bijlage 1: Kaart resultaten vleermuisonderzoek

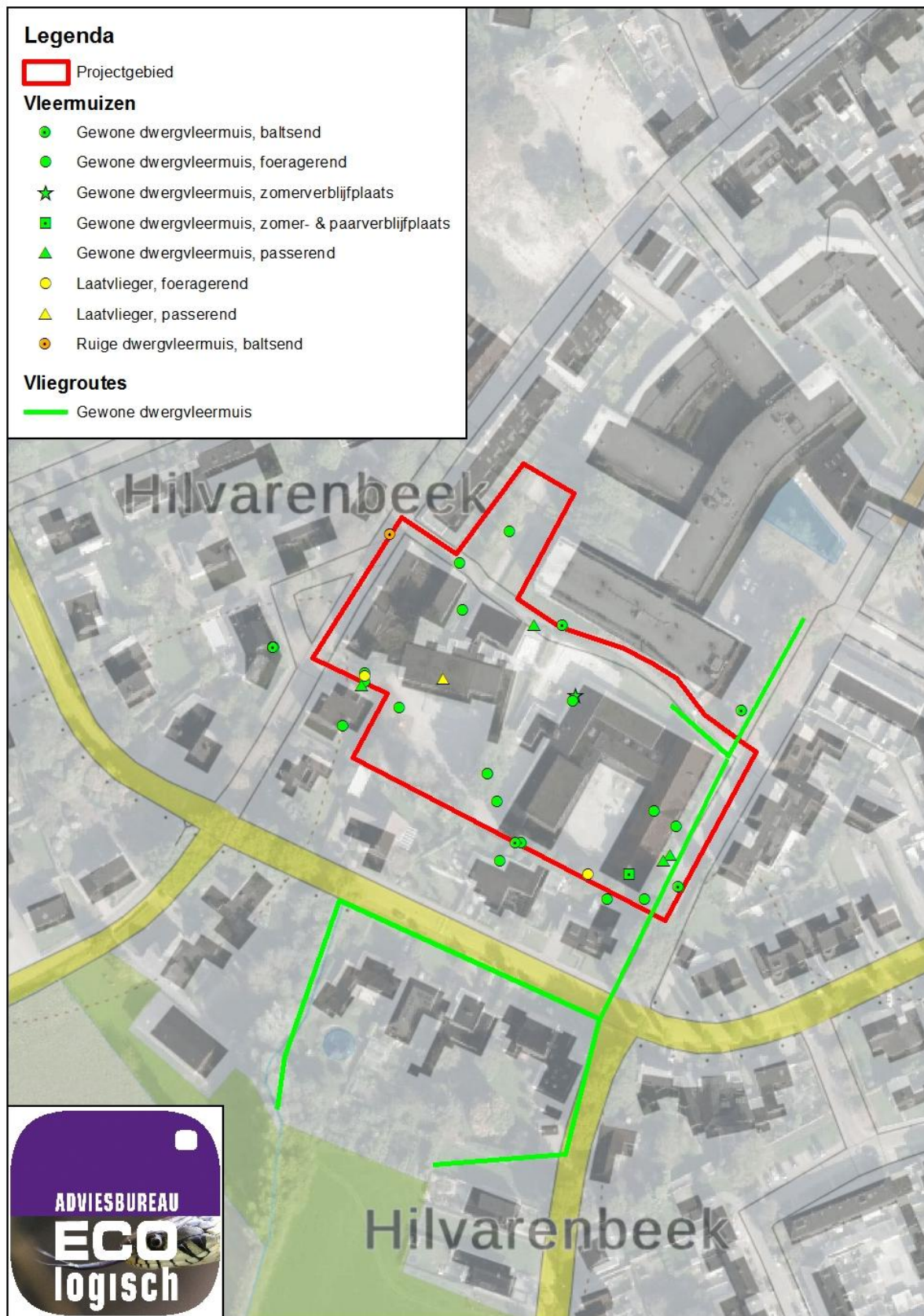

Foto 1: Zomerverblijf gewone dwergvleermuis in kast

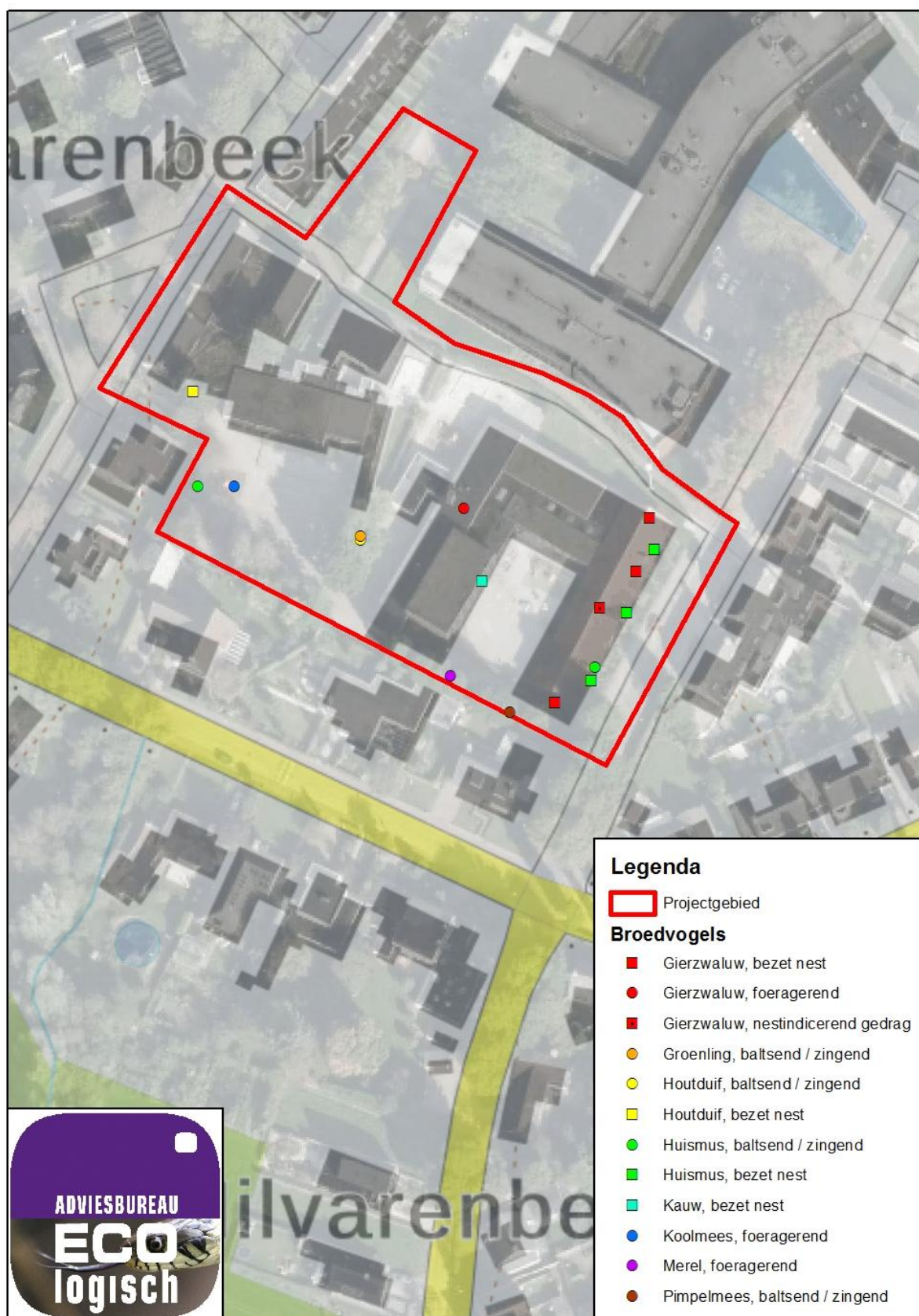

Foto 2: Paarverblijf gewone dwergvleermuis in kast

Foto 3: Zomerverblijf gewone dwergvleermuis spouw

Bijlage 3: Kaart resultaten broedvogelonderzoek

Bijlage 4: Foto's nestlocaties

Foto 4: Nest huismus zonnewering

Foto 5: Nest huismus zonnewering

Foto 6: Nest huismus zonnewering

Foto 7: Nesten huismus zonnewering

Foto 8: Nest gierzwaluw

Foto 9: Nest gierzwaluw

Foto 10: Drie nesten gierzwaluw

Foto 11: Nest gierzwaluw